

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Υ π ο

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια, ἴδε σελ. 237

Μετὰ τὴν παράφορον ταύτην καὶ ἐμπαθῆ ἐξήγησιν περὶ τῆς ἱερότητος τοῦ χώρου ὁ Μαυρίκιος βλέπων τὴν λάμπιν τῆς παραφροσύνης ἐξαπτομένην ἐκ νέου εἰς τοὺς κοίλους ὀφθαλμούς τοῦ Γουέβρου ἀνέκραξεν :

— Ἄλλὰ τέλος πάντων τί διανοεῖσαι νὰ πράξῃς ;...

— Ἐννοῶ ν' ἀποθάνω εἰς τὴν θέσιν ταύτην μετὰ σοῦ, ὅπως ἐξαγνίσω τὸ σφάλμα μου, ἀπήντησεν ἀγροῖως ὁ πρεσβύτερος. Ἄ!... ἔλαβα τὰ μέτρα μου· διότι ὅτε ἀνεχώρησα δὲν ἤμην ἐντελῶς ἀπὴλαγμένος τοῦ τοιούτου φόβου. Διὰ τοῦτο ἄφησα εἰς τὴν νεαρὰν Λεϊλάν, μόνον καὶ ἀσθενῆ βλαστὸν τῆς γενεᾶς μου, τὴν διαθήκη μου, ἐσφραγισμένην διὰ τῆς μυστικῆς σφραγίδος. Θὰ τὴν ἀνοίξῃ ἀφοῦ παρέλθῃ τὸ χρονικὸν διάστημα τὸ ὁποῖον τῆς ὄρισα... Θὰ ἐκλέξῃ κατὰ τὰς διαταγὰς μου σύζυγον ἐκ τῆς ἱερατικῆς τάξεως (φεῦ!... φεῦ!... ἡ δόξα τοῦ οἴκου μου ἐξηφανίσθη!) ὅταν δὲ αὐτοὶ εἰσχωρήσωσιν εἰς τὴν κρύπτην ταύτην, ἂν ὁ Μίθρας εὐδοκίση ποτὲ νὰ τοῖς τὸ ἐπιτρέψῃ, θὰ εὕρωσι τὰ λευκά μας ὅστ' ἐντὸς τοῦ τάφου τούτου. Θὰ λάβωσι τὰ ἰδικά μου καὶ θὰ τα καύσωσι διὰ τοῦ ἱεροῦ πυρός· περιβεβλημένοι δὲ σάκκον καὶ τέφραν, θὰ ἱκετεύσωσι τὴν προσβληθεῖσαν θεότητα νὰ συγχωρήσῃ τὸν ἀτυχή ἱερέα τῆς... θὰ ρίψωσι τὰ ἰδικά σας εἰς τὸ βάθος ἀγνώστου βραχίθρου καὶ κανεὶς δὲν θὰ ὑποθέσῃ ποτὲ ὅτι ξένος βέβηλος ἐπέδραμεν εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων...

— Σὰς εὐχαριστῶ! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος ἀγανακτῶν. Ὡραῖον πρόγραμμα μοῦ ἐκθέτεις!.. Μήπως νομίζεις ὅτι θὰ τὸ παραδεχθῶ ἡτόχως ;

— Εἶτε τὸ παραδεχθῆς εἶτε ὄχι, τί μὲ μέλει; εἶπεν ὁ Γουέβρος μετὰ πικρὰς περιφρονήσεως. Αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς σου εἶνε ὀλίγαι· θ' ἀποθάνῃς εἰς αὐτὸν τὸν τόπον. Εἶνε ἀδύνατον, ἐννοεῖς, ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ λαθυρίθου τούτου χωρὶς νὰ γνωρίζῃς τὸ μυστικόν. Καὶ ἐπὶ εἰκόσιν ἔτη ἂν ἐρευνήσῃς, καὶ ἡ κόμη σου ἂν λευκανθῇ ὡς ἡ ἰδική μου, καὶ οἱ ὄμοί σου ἂν κυρτωθῶσιν ἀπὸ τὸ φορτίον τῶν ἐτῶν, οὐδέποτε θὰ δυνήθῃς νὰ ἀνεύρῃς τὸ μέσον τῆς ἐξόδου. Τίνι τρόπῳ ἐκ συμπτώσεως θὰ δυνήθῃς ν' ἀνακαλύψῃς συνδυασμὸν ἀριθμῶν ἰδιοτρόπως καὶ αὐθαιρέτως καταρτισθέντα, τὸν ὁποῖον μόνῃ ἡ μνήμη δύναται νὰ διακρατήσῃ; Πῶς αἱ ἐρευναί σου, ὅσον σπουδαῖαι καὶ ἐνδλεγεῖς καὶ ἂν εἶνε, θὰ δυνήθωσι νὰ σοῦ ἀποκαλύψωσι ποσάκις ὀφείλεις νὰ στραφῇς πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ τ' ἀριστερά, προχωρῶν ἢ

ἐπιστρέφων; Εἶνε πρᾶγμα ἀδύνατον. Τὸ ἐννοεῖς καὶ σύ, ὡς καὶ ἐγώ.

— Ἐξήγησέ μου, τοῦλάχιστον, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, διατὶ μὲ παρεκίνησες νὰ κατέλθω εἰς τὸ Γκοῦλ - Ἐκ, ἀφοῦ ἦτο τοιαύτη ἱεροσυλία :

— Δύναμαι ἀκινδύνως νὰ σοῦ τὸ ἐξηγήσω σήμερον, ἀφοῦ ὁ τάφος ἐκλείσθη ἄνωθ' ἐν μας, ἀφοῦ ἀπεχαιρετίσαμεν διὰ παντός τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἀπήντησεν ὁ Γουέβρος μετὰ τὸ ψυχρὸν τοῦ μειδίαμα. Μάθε λοιπὸν ὅτι τὸ Γκοῦλ - Ἐκ καὶ ἡ στοά ἢ ἄγουσα εἰς τὴν στρογγύλην αἴθουσαν δὲν εἶνε ἱερὰ αὐτὰ καθ' ἑαυτά. Δὲν ἔχουσιν ἄλλην σημασίαν εἰμὴ ὅτι φέρουσι πρὸς τοὺς ἱεροὺς τόπους.

Παρεκτὸς τούτου, τὸ μυστικὸν τῆς εἰσόδου τῶν ὑπογείων στοῶν εἶχεν ἀπολεσθῆ συνεπεῖα περιστάσεων, τῶν ὁποίων τὴν μακρὰν ἀφήγησιν παραλείπω. Ἦτο γνωστὸν ἐν τούτοις ὅτι ὅπως τὴν ἀνεύρη τις ὄφριε νὰ διευθυνθῇ πρὸς βορρᾶν. Ἄλλὰ πῶς νὰ διευθυνθῇ τις πρὸς βορρᾶν εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς, στερούμενος τοῦ γλυκέος φωτός τῶν ἀστέρων ;.. Σὺ ἦσο κάτοχος μαγικοῦ ἐργαλείου, τὸ ὁποῖον σὲ διδάσκει ν' ἀνευρίσκῃς τὴν διεύθυνσιν. Χάρις εἰς αὐτὸ ἠδυνήθης νὰ με ὀδηγήσῃς εἰς τὴν στρογγύλην αἴθουσαν. Φθάσας ἐκτὶ ἡτοιμαζόμεν νὰ σοὶ εἶπω ὅτι αἱ ἐρευναί μας ἔληξαν, ὅτι εἶχον ἀπατηθῆ ὑποθέτα; ὅτι εὕρισκετο ναὸς ὑπόγειος εὐρειῶν διαστάσεων, ὅτι αἱ στοαὶ ἃς εἶχομεν διατρέξει ἦγον μόνον εἰς τὸ μικρὸν αὐτὸ ἱερόν. Ἡ ἀδεξιότης τοῦ ἀθλίου ἐκείνου (εἶπε δεικνύων τὸν Γαργαρίδην) σὰς ἀπέκαλυψε τὴν εἰσοδὸν τοῦ ναοῦ διὰ τοῦ κινητοῦ λίθου, τὸ μυστικὸν ὅπερ οὐδέποτε ἤθελε μαντεύσει βέβηλος... Σὺ ἠκολούθησες αὐτὸν τὸν ἄθλιον, μεθ' ὅλας τὰς προσπάθειάς, ἃς κατέβαλα διὰ νὰ σὲ ἀποτρέψω. Καὶ πάλιν ἀψηφῶν τὴν ὀργὴν μου εἰσεχώρησες πρὸς πεισμά μου εἰς τὸν ἱερόν λαθυρίθον!.. Οὐαὶ εἰς σέ, διότι διὰ τῶν ἰδίων σου χειρῶν ὑπέγραψες τὴν καταδίκην σου καὶ ἐσφράγισες τὸν λίθον τοῦ τάφου σου !

— Ἄν ἀποθάνω ἐν τούτοις, δὲν θ' ἀποθάνω μόνος, ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος. Ἐτιμωρήθῃς διὰ τὸν δόλον σου, Γουέβρος. Ἡθέλησες νὰ με ἀπατήσῃς καὶ συνελήφθῃς ὁ ἴδιος εἰς τὴν παγίδα. Ἄλλ' ἐγὼ θὰ φανῶ γενναϊότερός σου. Ἄν ἀνακαλύψω τὴν εἰσοδὸν τοῦ λαθυρίθου σου, μὴ φοβῆσαι ὅτι θὰ σὲ ἀφίσω ἐδῶ. Θὰ ἔλθω νὰ σὲ παραλάβω καὶ νὰ σὲ φέρω διὰ τῆς βίας εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

— Ἄλαζόν παιδίον! ἀπήντησεν ὁ μάγος· ἐρευνήσε! ἐξαντλήσου εἰς ματαίαις προσπάθειάς... ἀπόθανε χιλιάκις περιπίπτων ἐναλλάξ ἀπὸ τῆς ἐλπίδος εἰς τὴν ἀπελπίσιν! μάθε ὅτι ὁ Γουέβρος γινώσκει τὸ μυστικόν, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἠδύνατο ἀκόπως καὶ εἰς τὴν στιγμὴν νὰ ἐξέλθῃ ἀπ' ἐδῶ, ἀλλὰ θέλει ν' ἀποθάνῃ ἐδῶ, διὰ ν' ἀποτίσῃ τὸ ἀμάρτημα τὸ ὁποῖον διέπραξε νὰ σοῦ

ἐπιτρέψῃ νὰ εἰσχωρήσῃς... Ναί! καὶ ἐὰν διὰ θαύματος ἤθελες ἀνεύρει τὴν ἐξοδὸν καὶ ἐὰν ἠθέλωμεν εὑρεθῇ ὁμοῦ πρὸ τοῦ οὐδοῦ τῆς ἐξόδου, θάπροῦτίμων νὰ ῥιφθῶ εἰς τὰ ὀπίσω μαζὶ σου, νὰ ἐνταφισθῶ πλησίον σου εἰς τὸ βῆθος τοῦ λαβυρίνθου τούτου, τὸν ὁποῖον ἡ πικροῦσί σου ἐβεβήλωσε, νὰ σὲ φονεύτω διὰ τῆς χειρός μου ἐν ἀνάγκῃ! παρὰ νὰ σὲ ἀφίσω νὰ ἐξέλθῃς... Ἄρκει!.. Οὔτε σὺ οὔτ' ἐγὼ μέλλομεν νὰ ἐπκνιδώμεν πλέον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

Ἐστηρίχθη καθήσας ἐπὶ τοῦ τοίχου, καὶ σκαπάσας τὴν κεφαλὴν μὲ τὴν ἄκρην τοῦ μανδύου του ἐβυθίσθη εἰς σκυθρωπὴν ῥέμβῃν.

Κεφάλαιον ΙΕ'

Τὸ "Ἄδυτον"

Ὁ Μαυρίκιος ταχέως συνησθάνθη τὸ κρίσιμον τῆς θέσεώς του. Οὐδέποτε ὁ Γουέβρος ἤθελε τοῦ ἀνακοινῶσαι οἰκειοθελῶς τὸ μυστικόν του. Νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν φιλανθρωπίαν του ἦτο μάταιον, διότι εὐκολώτερον ἤθελεν ἐξημερώσει τίγριν. Ν' ἀνοίξῃ διὰ τῆς βίας διέξοδον, θὰ τὸ ἐπεχειρεῖ προθύμως· ἀλλὰ πόθεν ν' ἀρχίσῃ;

Τὸ μόνον ἀπομένον αὐτῷ ἐφόδιον, τὸ μᾶλλον εὐήρκεστον, ἀλλὰ καὶ τὸ πολυτιμότερον ἦτο τὸ θάρρος του καὶ ἡ γονιμότης τοῦ πνεύματός του. Ἐνόσω ὁ νοῦς του ἔμενε διαυγῆς καὶ τὸ θάρρος του ἀκλόνητον, ἤπῃρχον ἀκόμη ἐλπίδες σωτηρίας.

Καὶ ἐν πρώτοις ἔλεγεν ἄρα τὴν ἀλήθειαν ὁ Γουέβρος βεβαίως ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃσι τοῦ λαβυρίνθου χωρὶς νὰ γνωρίζωσι τὸ μυστικόν; Βεβαίως εἶχον λόγους ν' ἀμφιβίλλωσι περὶ τῆς εὐλικρινείας τῶν λόγων του, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ἠδύνατο καὶ νὰ πλανᾶται. Ὅπως-δήποτε ὁ Μαυρίκιος, ὅστις πρὸ πάντων ἦτο ἀποφασιστικὸς καὶ δραστήριος, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀμέσως τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος.

— Γκουσά-Νισίν, εἶπε, δὲν θέλω νὰ κάμψω τὴν ἐπιμονὴν σου. Δὲν θὰ σοῦ παραστήσω πόσον ἀνάξιον εἶνε εἰς πάντα ἐντιμον ἄνθρωπον νὰ μάς σύρῃ εἰς τόπον, ὅπου ἐγίνωσκας προδήλως ὅτι ὁ θάνατος μάς ἀνέμενεν, ἀφοῦ πρὶν ἀναχωρήσῃς ἐφρόντισες νὰ λάβῃς μέτρα περὶ τῶν τελευταίων σου θελήσεων... πόσον ἄδικον ἦτο νὰ μὴ μὲ ἀφίσῃς νὰ λάβω κ' ἐγὼ παρόμοια μέτρα, ἀφοῦ ἐγνώριζες ὅτι ἐγκατέλειπον καὶ ἐγὼ ἀδελφὴν ἐπίσης ἀγαπητὴν ὡς τὴν Λεϊλάν σου· δὲν θὰ σὲ ἐλέγξω διὰ τὴν ἀγορὴν θηριωδίας, τὴν ὁποῖαν ἐδειξες θυσιάζων ἀνωφελῶς τὸν πιστόν μου Γαργαρίδην...

— Ἄ! ἀνέκραξεν ὁ Ἀριστομένης χαίρων, διότι ἐγένετο λόγος καὶ περὶ αὐτοῦ· εἶνε καιρὸς νὰ εἶπω, καθὼς ὁ καυμένος ὁ μπαμπᾶς μου εἰς τὴν μάχην τῆς Πλευνας: Γαργαρίδην, κάμε τὴν προσευχὴν σου, διότι βλέπεις ὅτι ὁ θάνατος εἶνε σιμὰ σου».

— Αἱ παρατηρήσεις αὗται, ἐπανάλαβεν ὁ

Μαυρίκιος, δὲν θὰ εἶχον καμμίαν σημασίαν ἀποτεινόμενοι πρὸς ἄνθρωπον καταπνίζαντα ἐκουσίως πᾶν αἰτήμα φιλανθρωπίας καὶ δικαιοσύνης. Ἄρκοῦμαι νὰ σοῦ εἶπω τοῦτο. Σὲ περιφρονῶ καὶ σὲ ἀψηφῶ, καὶ θὰ ἐξέλθω ἀπὸ τὸν λαβυρίνθόν σου διὰ μόνης τῆς δυνάμεως, τὴν ὁποῖαν θὰ μοὶ χορηγήσῃ ἡ ἐπιθυμία, ὅπως ἐπκνεύρω ἐκείνους, οὓς ἀγαπῶ.

— Ὑπαγε! εἶπεν ὁ Γουέβρος πικρῶς. Ἐξάντλησόν ὡς ἀληθῆς Φράγκος παλκίον κατὰ τοῦ ἀκαρπιτότου. Ὁ Παρσῆς, καθ' ἣν στιγμὴν βλέπει ὅτι βυθίζεται εἰς τὴν αἰώνιαν ἄβυσσον, καθυποτάσσεται, κενερίζει διὰ τελευταίου βλέμματος φιλοσοφικοῦ τὴν ζωὴν, τὸν θάνατον, τὸ σύνολον τῶν πραγμάτων. Σεῖς εἴθε μάταιοι καὶ ἐλαφροί, χάνετε εἰς ματαίαις κυχήσεσι κατὰ τὴν ὑπερτατὴν ταύτην στιγμὴν... Τί ἐννοεῖς νὰ πράξῃς, ἄφρον νεε;

— Ἐννοῶ νὰ ἐξερρηνήσω ὅλους τοὺς διυδάτους, καὶ αὐτὸν ἰδίως τὸν λαβυρίνθον, τὸν ὁποῖον σὺ θέλεις νὰ καταστήσῃς τάφον μου, νὰ κατατρίψω τοὺς πόδας μου ἐν ἀνάγκῃ, εἰς οὐ ἀνικκλύψω τὴν διέξοδον καὶ ταῦτοχρόνως, προσέθηκεν ὁ Μαυρίκιος μὲ λάμψιν χαρᾶς ἀληθῶς ἡρωϊκῆς ἐν τῇ κατατάσει ἐν ἣ εὕρισκετο, νὰ ἐξερρηνήσω τὴν ζοφερὰν ταύτην κατοικίαν, νὰ διεισδύσω εἰς τὰ ἀπόκρυφα, τὰ ὁποῖα σὺ καὶ οἱ πόθοι σου ἀδίκως ἀπεκρύψατε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

Σπασμὸς βίαιος, ἀνάμικτος πόνου καὶ ὀργῆς ἐτάραξε τὸ πρόσωπον τοῦ Γουέβρου. Μὲ βλέμμα ἀστραπηθόλον, μὲ χεῖρα σπασμωδικὴν ὠρθῶθη καὶ προύχωρησεν ἐν βήμα. Ἴσως προὔτιθετο νὰ στραγγαλίσῃ τὸν ξένον ἐκεῖ ἀμέσως. Ἀλλὰ τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ αὐτὸς ὁ καταβεβλημένος ἐκ τοῦ γήρατος κατὰ νέου καὶ ῥωμαλέου ἀνδρός. Οἱ βραχίονές του κατέπεσον.

— Καὶ ἂν ἐχρειάζετο δικαιολογία δι' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζεις σὺ ὡς ἀδικίαν καὶ σκληρότητα, εἶπεν, οἱ λόγοι σου αὐτοὶ δικαιολογοῦν καὶ αὐτὴν τὴν σκληροτέραν τῶν ἐκδικήσεων. Πῶς, βέβηλε, τολμᾶς νὰ φέρῃς τὰ βήματά σου εἰς τὰ ἀγιστήρια ἡμῶν; ἡ ἱερὸς τύλος χεῖρ σου θέλει ν' ἀφαιρέσῃ τοὺς πέπλους τῶν μυστηρίων μας; καὶ τὸ λέγεις εἰς ἐμέ, τὸν φύλακα τῶν μυστηρίων αὐτῶν καὶ τολμᾶς νὰ ἐλπίζῃς εὐσπλαγγίαν; Ὑπαγε, ἀπολέσθητι, καὶ τὰ ὀστά σου ἄς λέγωσιν εἰς τοὺς τολμητίαις, οἵτινες ἤθελον κρυφίως εἰσχωρήσει εἰς τὰς κρύπτας μας, τίς τύχη τοὺς ἀναμένει!

Εἶτα περιτυλισσόμενος τὰς πτυχὰς τοῦ μανδύου του ὁ μάγος ἐπκνέπεσε χαμαὶ καὶ ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας, ὡς ἄνθρωπος ἀπαγγεῖλας τὴν τελευταίαν του λέξιν.

— Πράγματι, ἔλεγεν ὁ Μαυρίκιος, ὅστις καὶ αὐτὸς εἶχε παύσει ἀναλογιζόμενος τὸν Γκουσά-Νισίν, δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ σχηματίσῃ ἐκ τῶν

προτέρων ιδέαν περί του σχεδίου του λαβυρίθου τούτου. Πρέπει βεβαίως κανείς πολύ να πονοκεφαλήσῃ πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν λύσιν. Ἐμπρὸς λοιπόν! ὅστις μὲ ἀγαπᾷ, ἄς μὲ παρακολούθησῃ.

— Μίαν στιγμὴν, κύριε, παρακαλῶ, εἶπεν ὁ Ἀριστομένης καταγιγόμενος· νὰ ληλατῇ τὸ κἀνίστρον τῶν ζωοτροφιῶν πρὶν ἀναχωρήσωμεν, τί θ' ἀποφασίσωμεν διὰ τὰς ζωοτροφίας μας;

— Ἄ, ναί! αἱ ζωοτροφίαι μας!... Εἶσαι ἄνθρωπος προβλεπτικός, Γαργαρίδη, καὶ πολὺ καλὰ ἔκαμες νὰ ἐφοδικηθῆς μὲ ἀφθόνους τοιαύτας. Τί νὰ τὰς κάμωμεν λέγεις;... Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ φεισθῶμεν αὐτῶν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον.

— Βεβαίως, θὰ τὰς μοιράζωμεν μὲ αὐστηρότητα, ἀνέκραξεν ὁ Ἀριστομένης, εἰς τὸν ἐπείνετο ὅτι ἡ νέα αὐτῶν κατάστασις ἐνεποίει εὐχάριστον μάλλον ἐντύπωσιν. Ἀλλὰ δὲν ἤθελα νὰ εἰπῶ αὐτό... Ἐκείνος ὁ γέρο-κατεργάρης;... Δὲν τὸ ἀξίζει βέβαια. Ἐν τούτοις, ὅταν τις εὐρίσκειται ἐπὶ τῆς αὐτῆς σχεδίας, πρέπει νὰ διαμοιράζεται ἀδελφικὰ μὲ τοὺς ἄλλους τὰ τροφίμα, ἀλήθεια, κύριε;

— Ἐχεις καλὴν καρδίαν, Ἀριστομένη, εὔγε! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος συγκεκριμένως. Βεβαίως πρέπει νὰ διαμοιρασθῶμεν τὰ τροφίμα μας μὲ τὸν σύντροφον αὐτὸν τῆς δυστυχίας μας... Ἄς ἰδοῦμεν, τί ἔχεις μέσα εἰς τὸ πανέρι.

— Τὸ κυριώτερον μέρος τὸ ἐξεκάμαμεν, εἶπεν ὁ Γαργαρίδης. Μία ἀπὸ τὰς δύο φιάλας ἔσπασεν ἡ ἄλλη εἶνε ἄθικτος. Ἐχομεν ψωμί, σαλάμι, παξιμάδια, αὐτὰ μὰς μένουσιν, ἀλλὰ, ὡς βλέπετε, εἶνε ἀρετὰ.

— Τῶ ὄντι. Τί εὐτύχημα νὰ κάμης πάντοτε τὰ πράγματά σου χωρὶς μέτρον!...

— Ἄ! δὲν εἶμαι ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ φιλαργυρεύονται!... εἶπεν ἐναθρονημένος ὁ Ἀριστομένης. Ἀλλοίμονον ἂν ἤθελε φειδωλευθῶ κομματί!... Ἄλλ' ἄς ἀφήσωμεν τώρα τὰ μάτια παράπονα..

— Ἄς δώσωμεν τὸ ἀναλογεῖν μέρος εἰς τὸν Γκυσα - Νισίν, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος καὶ ἔπειτα ἄς ἐκκινήσωμεν ἄνευ ἀναβολῆς.

— Θὰ λάβῃ τὸ τρίτον ἀπὸ ὅλας τὰς ζωοτροφίας μας, οὔτε περισσότερον οὔτε ὀλιγώτερον, εἶπεν ὁ Γαργαρίδης, διανέμων τὰ τροφίμα μὲ μαθηματικὴν ἀκριβείαν.

— Ἴδού, Γουέβρε, προσέθηκε φέων τὸ μερίδιον πρὸς τὸν μάγον, ἰδοὺ πῶς φέρονται οἱ Φράγκοι, τοὺς ὁποίους σὺ τόσον κατακρίνεις. Σὺ θέλεις νὰ μὰς ἀφίσῃς ν' ἀποθάνωμεν τῆς πείνης, ἡμεῖς ἀπεναντίας μοιράζωμεν μαζί σου καὶ τὸ τελευταῖόν μας κομματί. Ἴσως μὰς θεωρεῖς ὡς βλάκας διὰ τοῦτο. Ἀλλ' ἡμεῖς προτιμῶμεν νὰ φερώμεθα καλλίτερα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον

καὶ νὰ θεωρηθῶμεν πρὸς σοῦ ὡς βλάκας, πρᾶκα κατὰ τὸν ἰδικόν σου. Καλὴ σου νύκτα!

Ὁ μάγος ἐκπληκτος παρηκολούθησε μὲ βλέμμα δύσπιστον τὰ κινήματα τοῦ Γαργαρίδου. Ὅτε δ' ἤκουσε τὰς τελευταίας λέξεις του, νέφος διήλθεν ἐπὶ τῆς ὀρειχαλκίνης μορφῆς του καὶ κἄτι ὡς δάκρυ ἐφάνη εἰς τὸν ὀφθαλμόν του. Ἀλλὰ καταστέλλων τὸ κίνημα ἐκεῖνο τῆς συγκινήσεως, ἀνέλαβε τὴν ἀπαθῆ στάσιν του καὶ μετ' ὀλίγον οἱ δύο ἄνδρες ἐγένοντο ἄφροντοι ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του.

Φέρον τὸν μικρὸν φανὸν τοῦ ὁ Μαυρίκιος προηγείτο, ὁ δὲ Γαργαρίδης εἶπετο κομίζων τὸ πολύτιμον κἀνίστρον, προσδεδεμένον πάντοτε ἐμπροσθέν του. Εἰσηλθον κατὰ τύχην εἰς τὴν πρῶτην τυχούσαν δίοδον. Ἦτο ὡς καὶ οἱ προγενέστεροι, διάδρομος δύο μέτρων πλάτους φρασόμενος ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀπὸ τοίχους ἐντελῶς λείους καὶ ἀπολήγοντας εἰς πλάτωμα, εἰς ὃ ἐξέβαλλον καὶ ἄλλοι διάδρομοι καθ' ὅλα παρόμοιοι. Φθίσαντες εἰς τὸ μέρος τοῦτο εἰσηλθον εἰς νέαν δίοδον, δι' ἧς ἔφθασαν εἰς νέον πλάτωμα καὶ οὕτω καθεξῆς ἐπ' ἄπειρον.

Ὡς εἰς τοὺς μαγικοὺς ἐκείνους πύργους, οἷς περιγράφουσι τινὰ παραμύθια, ὅσον περισσότερον ἐδάδιον, τόσον ὀλιγώτερον ἐνόμιζον ὅτι εἶχον προχωρήσει. Ὅσον διέτρεχον ἀτελευτήτους διαδρόμους, τόσον ποσέκλιπον νέοι τοιοῦτοι. Ἦτο ἀδύνατον μάλιστα νὰ ἐξκριβύσωσιν ἐὰν προύχουσαν, ἐὰν ἔμενον εἰς τὴν θέσιν των, ἢ ἐὰν ὠπισθοχώρουσαν. Ἡ ἐντελής ὁμοιομορφία τῶν τοίχων δὲν ἐπέτρεπεν αὐτοῖς νὰ κρίνωσιν ἐὰν διήρχοντο διὰ μέρους ἤδη ἐξερευνηθέντος. Ὁ Γαργαρίδης πρότεινεν ὅπως τρίψωσι ψυχία ἄρτου πρὸς ἀναγνώρισιν, ἀλλ' ὁ Μαυρίκιος ἐννεῖται ἀπέκρουε τὸ λίαν δαπανηρὸν τοῦτο μέσον.

Ἀπρὸς περιεπλανήθησαν ἐπὶ πολλὰς ὥρας οἱ δύο ἐρευνηταί, φθάσαντες εἰς εἰδός τι στρογγύλης αἰθούτης ἀρετὰ εὐρείας, ἧτις ὅμως δὲν παρουσίαζεν ὡς τὰ ἄλλα σταυροδρόμια ἄποψιν ἀτελευτήτων στοῶν καὶ διαδρόμων, ἐσταμίτησαν διὰ ν' ἀναπνεύσωσιν ὀλίγον.

Διὰ δεκάτην φορὰν ὁ Γαργαρίδης ἤσχισε νὰ ἐρευνᾷ εἰς τὸ κἀνίστρον του, ὅπως ἀνέριθ σχοινίον τι ἢ ταινίαν, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μίτος τῆς Ἀριάδνης, ὅτε ὁ Μαυρίκιος παρετήρησεν εἰς τὸ βάθος τοῦ κἀνίστρον ἐν μαχαίριον αἰχμηρὸν, τοῦ ὁποῖου ὁ Γαργαρίδης συνείθιζε νὰ κάμνη χρῆσιν εἰς τὸ γεῦμά του, διὰ νὰ κόπτη τὰ τεμάχια καὶ νὰ τὰ φέρῃ εἰς τὸ στόμα, πρὸς μέγαν πάντοτε τρόπον τῶν παρισταμένων εἰς τὴν ἐπικίνδυνον ταύτην ἐπιχείρησιν.

— Αὐτὸ δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν μίτον τῆς Ἀριάδνης! ἀνέκραξε περιχαρῆς. Με αὐτὸ καὶ μὲ τὴν πυξίδα μου ἐλπίζω ὅτι θὰ κα-

τορῳώσωμεν ἐπὶ τέλους νὰ ὀδηγηθῶμεν εἰς τὸν δρόμον μας.

— Καὶ τίνι τρόπῳ, κύριε;

— Μὰ νομίζω περιττὸν νὰ σοῦ εἶπω ὅτι, ἀφοῦ λάβωμεν μίαν οἰκονόμητον διεθύνουσαν πρὸς βορρᾶν, πρὸς νότον, πρὸς ἀνατολὰς ἢ πρὸς δυσμάς, τέλος πάντων ὅτου δήποτε, ἢ πυξίς θὰ μᾶς εἰδοποιήσῃ πάντοτε ἂν ἀπομακρυνόμεθα ἢ ὄχι. Διὰ τοῦ καλοῦ αὐτοῦ μαχαίριου σου θὰ χαρῶμεν κατ' ἀποστάσεις μίαν χονδρᾶν ἔντομην, ἓνα ἀριθμὸν, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ δυνάμεθα οὐχὶ μόνον νὰ μετροῦμεν πόσον δρόμον διηγήσαμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξακριβώσωμεν ἂν ἐπανερχώμεθα εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Τοιοῦτοτρόπως θὰ εἴμεθα σχεδὸν ἐξησφαλισμένοι ὅτι θὰ προχωρῶμεν.

Ἔπεται συνέχεια

X.

Ἡ ΔΕΙΛΙΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Τεχνάσματα πρὸς ἀποφυγὴν τῶν κινδύνων
[Κατὰ τὸν Foveau de Courmelles]

Ἡ δειλία, αἰσθημα ἀποδιοπομπαῖον μειγμένον φόβῳ, εἶναι ὀρμέμφυτος. Εἶνε κοινὴ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τοῖς ζῴοις. Αὕτη εἶναι ὡς ἡ ἰδέα ἐκδηλώσις ἐντυπώσεώς τινος, ἀποτελεῖ δ' ἀναπόσπαστον μέρος τῆς φαντασίας καὶ τῆς αἰσθητικότητος.

Εἶναι ἀντιπάθειά τις ἀβάσιμος, ἀποστροφὴ ἀδικαιοσύνητος διαφόρων βελτιῶν τὸ τοιοῦτον εἶδος τοῦ μίσους καλοῦσιν ἐπίσης (διότι τὰ πάντα ἐν τῇ φύσει ἀνάγονται εἰς δύο αἰσθημάτα, ἔρωτα καὶ μῖσος) φόβον, ταραχὴν, τρήμον, ἐκπληξίν, φρίκην.

Αἱ ἐξωτερικαὶ ἐκδηλώσεις τῆς δειλίας εἶναι ποικίλαι.

Πολλάκις δίδει πτερὰ, ὡς κοινῶς λέγεται, καὶ ὁ φοβούμενος ἀποκτᾷ ταχύτητα ἑκτακτον. Οὕτω λαγῶδες καταδιωκόμενος σπεύδει διὰ τῆς φυγῆς, δια κινήσεων καὶ λοξοδρομιῶν ν' ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὸ μῖσος ὑπερβάλλει τὸν ἔρωτα, διότι ὁ λαγῶδες κατορθοῖ διὰ τῆς ταχύτητος ν' ἀποφύγῃ τὸν κύνα τὸν ποιοῦντα νὰ συλλάβῃ αὐτόν.

Ἄλλοτε ἐπέρχεται παντελής ἀδράνεια τοῦ ἐγκεφάλου, στάσις πασῶν τῶν διανοητικῶν ἐκδηλώσεων, τὸ ζῶον καθίσταται ἀκίνητον, κατατρομαγμένον, ἀνίκανον νὰ ἐκτελέσῃ οἰκονόμητον κίνησιν. Ὅταν ἄρκτος ἐφόνευσεν ἀγελάδα, αἱ συναγελαζόμενα ταύτη συναγείρονται περίξ τοῦ φονεῶς φρικτωσά, ἀλλὰ μὴ ἐπιχειροῦσαι νὰ φύγωσιν ἢ νὰ προσβάλλωσιν.

Ὁ λαγῶδες καὶ ὁ κόνικλος εἶναι τὰ κατ' ἐξοχὴν δειλὰ ζῴα. Ὁ λαγῶδες εἶναι ζῶον τεθλιμμένον, καταβιβρωσκόμενον ὑπὸ τοῦ φόβου ὡς οἱ δειλοὶ ἄνθρωποι εἶναι δυστυχέστατος, δὲν δύναται νὰ φάγῃ ἡσυχῶς τὸ ἀρέσκον αὐτῷ, οὐδέποτε ἀνέτως δύναται ν' ἀπολαύσῃ τι, ὁ φόβος ἐμποδίζει αὐτόν καὶ νὰ κοιμηθῇ ἀκόμη.

Καὶ ἄλλα ὅμως ζῴα κατώτερα βεβαίως πολὺ τοῦ λαγῶου κατέχονται ὑπὸ τῆς δειλίας, καὶ ταῦτα διαφεύγουσιν ἴσως τὸν κίνδυνον διὰ τοῦ προτερήματος, ὅπερ κέκτηνται νὰ προσμοιάζωσιν ἕνεκα τοῦ χρώματος ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ σχήματος πρὸς ἄλλα ζῴα, ἢ φυτὰ, ἢ ὄργανα, καθιστάμενα οὕτως ἀόρατα εἰς τοὺς ἀντιπάλους των ἢ εἰς τὴν λείαν, ἣν οὕτω δύνανται εὐχερέστερον νὰ συλλαμβάνωσι.

Καρκίνοι τινες, οὗς κοινῶς ὁ ἑλληνικὸς λαὸς καλεῖ *Καβουρομάρες*, ἔχουσι τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ σώματος κεκαλυμμένον ὑπὸ φυκῶν καὶ ὑδροειδῶν, καὶ οὕτω προσμοιάζει τὸ ζῶον πρὸς τοὺς λίθους, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἐνδιαίταται. Τὸ τοιοῦτον ἐνομίζετο ἄλλοτε ὅτι ὑπέμενε τὸ ζῶον παθητικῶς, ὅτι τὰ φυτὰ καὶ τὰ ὑδροειδῆ ζῴα προσεκολλᾶντο μόνον ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅταν ἕνεκα αἰτίας τινὸς ἢ ἐπ' αὐτοῦ φυτεῖα καταστρέφεται, ὁ καρκίνος καλύπτεται μόνος διὰ τεμαχίων φυκῶν, τὰ ὁποῖα ἐπικολλᾷ ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅπερ σημαίνει ὅτι ποθεῖ τὴν φυτείαν, ἣν διευθίνει καὶ παρεμποδίζει, ὅταν ἐπαυξάνεται μεγάλως καὶ στενοχωρεῖ τὸ βᾶδισμα αὐτοῦ· δὲν εἶναι λοιπὸν θύλα, ὅπως καὶ ὁ κηπουρὸς δὲν εἶναι δούλος τῶν λαχανικῶν, ἅτινα καθ' ἑκάστην ποτίζει. Ἡ μαγία αὕτη κατέστη ὀρμέμφυτος, καὶ διὰ τοῦτο ἀνατρεφόμενος ἐν ἐνυδροτροφείοις λαμβάνει τὰ ριπτόμενα τεμαχία χάρτου καὶ τὰ ἐπικολλᾷ ἐπὶ τῆς ῥάχεός του.

Ἔτερός τις καρκίνος (*Dromia vulgaris*) συνηθίζει νὰ κατοικῇ ἐν τινι σπόγγῳ, πρὸς τὸν ὁποῖον προστρέχει ἂν κῦμὰ τι τὸ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ. Ἐν τῷ ἐνυδροτροφείῳ τοῦ Κονκαρῶ χάριν διασκεδάσεως ἀφῆρουν ἕκ τινος καρκίνου τὸν σπόγγον καὶ προσέφερον αὐτῷ μικρὴν μακρὴν φέροντα-τὰ οἰκόσημα τῆς Βρετάνης, ἢν ἀμέσως ἀπωλέσας τὸν σπόγγον τοῦ περιεβάλλετο ὁ καρκίνος. Ἐν τῇ θαλάσῃ τῶν Σαργασιῶν βιοὶ ἰχθῆς τις, οὔτινος ἡ κεφαλὴ φέρει πληθὺν ἀποφύσεων διδουσῶν αὐτῷ ὄψιν φύκους, καὶ οὕτω βεβαίως καὶ τὸν κίνδυνον διαφεύγει καὶ τὴν λείαν συλλαμβάνει κάλλιον.

Ἡ θήλεια τοῦ γηραιοῦ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ τοκετοῦ ἀλείφει τὰς πτέρυγας καὶ τὴν ῥάχιν αὐτῆς δι' ἰλίος, ἧτις ἀποξηρανομένη δίδει ταύτῃ χρωματισμὸν πυρρὸν καὶ οὕτως ἐμοιάζει μετὰ τῶν περίξ ἀντικειμένων.

Ἡ ἀπομίμησις εἶναι ὁτέμην στιγμιαία, δηλαδὴ τὸ ζῶον μεταβάλλει τὴν ἐξωτερικὴν αὐτοῦ μορφήν ἐπὶ τινος στιγμῆς, ὅταν ἐνεδρεύῃ, ὅταν ὑποθέτῃ κίνδυνον, μετὰ ταῦτα δὲ ἀναλαμβάνει τὰς συνηθείας του παρελθούσης τῆς ἀνάγκης τῆς μεταμφιέσεως· ὅτε δὲ τούναντίον αὕτη συμβαίνει ἄνευ μεσολαβήσεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος τοῦ ζῴου καθ' ὠρισμένας ἐποχάς, ἢ ἡλικίας, ἢ καθ' ὅλον τὸν βίον, λαμβάνοντος χρωματισμὸν ἢ σχῆ-